

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ КРИЗИ НА САМОРЕАЛІЗАЦІЮ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Актуальність теми дослідження. Проблематика, що відноситься до феномену самореалізації, - одна з найбільш поширених в сучасному гуманітарному знанні. За останній час вона набула особливої актуальності і досліджується в різних дисциплінах і в найрізноманітніших контекстах. Спочатку «вона була сформульована в рамках психології, але незабаром придбала явно філософського звучання. Процес самореалізації висловлює найбільш глибоку, сутнісну сторону людини» [2, с. 5]. XX століття наповнене осмисленням, аналізом певних епохальних перетворень в соціумі. Також відбувалося осмислення за допомогою різноманітних філософських течій, а от такі терміни, як «криза», «кризовий соціум» та «кризова свідомість» почали широко вживатися та увійшли у понятійно-категоріальний апарат. **Метою дослідження** є визначення сутності впливу соціально-культурної кризи на самореалізацію особистості в сучасному українському суспільстві. **Завдання дослідження:** систематизувати матеріали літературних джерел за обраною темою; охарактеризувати сутність і зміст сучасної соціально-культурної кризи; дослідити вплив соціально-культурної кризи на самореалізацію особистості в сучасному українському суспільстві. **Об'єктом дослідження** виступає самореалізація особистості в суспільстві. **Предметом дослідження** є вплив соціально-культурної кризи на самореалізацію особистості в сучасному українському суспільстві. Нерідко поняття самореалізації залишається без належної теоретичної і філософської рефлексії. Як зазначає український дослідник Н.Ф. Юхименко та інші автори, самореалізація особистості цілком серйозно досліджується в певних своїх аспектах; але в цілому як фундаментальна соціально-філософська проблема вона не вирішена і навіть поставлена в недостатній мірі [4, с. 5]. Велика кількість відомих філософів зачіпали тему «криза» культурного життя верст населення та мали з цього приводу свою точку зору. Необхідність подолання пересічності як пануючої ознаки особистості шляхом усвідомлення небезпеки й втрати справжнього буття та існуюча криза людського буття є однією з тем, яку висвітлював філософ К. Ясперс [5, с. 5]. В такому феномені, як «людські маси», якого не цікавлять якісь культурні цінності, а власне життя вибудовуючи за принципом легкості, без якихось трагічних обмежень, а самий бунт маси людей не допускається в духовній діяльності багатій меншості є виявом глибокої сутності кризових процесів у твердженні Х. Ортега-і-Гассет [3, с. 5]. В індустріальному суспільстві вільної творчої особистості існує версія неможливості буття у відомого філософа Р. Гвардіні, а також його повноцінна думка, що ідеалом для розвитку будь-якого індивіда є його самореалізація, який прагне залишитися «анонімним», що породжує кризу, яка носить його відмову від автономності й свободи та концентрації на внутрішньо персональному ядрі [1, с. 5]. Предметом дослідження у працях Р.Гвардіні також були описувані дані проблеми. Порушення процесу спілкування, основна мета якого – добитися взаєморозуміння, призвело до «обвалу» загальної культури суспільства. Наполегливе повторення одних і тих же думок, викликає у особистості звикання, а самі думки починають здаватися тривіальними, перестають сприйматися. Тому в сучасних історичних умовах необхідно докорінно змінити ставлення до змісту сенсу в соціально-культурній діяльності, поєднуючи з процесами розуміння і глибокого засвоєння. В даний час розуміння культури орієнтоване на принципово нове розуміння. У загальноприйнятому побутовому розумінні соціально-культурна діяльність трактується не тільки як сфера споживання, але і як живий культурно-творчий процес: вільний вибір культурних занять, художня творчість, залучення до кращих зразків мистецтва, самоорганізація особистості в умовах дозвілля. Поступово відбувається переосмислення функцій соціально-культурної діяльності в суспільстві. Оскільки соціально-культурна діяльність - це виховання і культурне обслуговування і створення умов для розвитку особистості в умовах дозвілля, зберігаючи і вдосконалюючи творчу функцію, по стільки вона так само змінює своє значення. У свідомості сучасного українця формується нова картина світу. Можна сказати, що формування цього світу відбувається на перетині чотирьох основних ідеологічних напрямків - глобалізму, посттоталітаризму, постмодернізму і постсоціалізму. Такий перетин ідеологій породжує більше питань, ніж відповідей, так як сучасна людина пострадянського суспільства функціонує в принципово іншому символічному просторі, де ці ідеологічні підходи сплітаються воедино, задаючи нову символічну систему, новий образ світу, нові цінності і нові правила. Усвідомлення своєї ідентичності в усьому її спектрі часто визначає конкретні шляхи самореалізації, які особистість вважає актуальними і значущими. З іншого боку, стиль життя як форма пред'явлення себе соціуму може виступати в різних якостях. Зокрема, естетичне оформлення того чи іншого аспекту самореалізації відображає культурні уявлення особистості про свою сутність в процесі самореалізації. У житті розвиток особистості, з одного боку, передбачає вільну, гнучку свідомість, а з іншого - саме в соціально-культурній діяльності можливий поворот в нове русло, тобто рух від одновимірної, монологічної свідомості до створення гнучкого і відкритого, від редукції до функції її суб'єктивності. Сучасна трансформація системи ціннісних можливостей самореалізації і вибору цілої множинності способів прояву індивідуальності обумовлює тенденцію до збільшення різноманітних варіантів соціальної взаємодії, внутрішнього світу людини із зовнішньою фізичною і соціальною реальністю, а також якісно інше смислове наповнення життя. Актуалізований результат звільнення людини від необхідності щоденної турботи про своє матеріальне існування, стилі життя, таким чином, представляє його індивідуальне, неповторне обличчя, високий рівень особистісної свободи, яка спрямовується на здійснення потреби самореалізації. **Висновок:** Здатність самостійно приймати рішення, робити вибір і реалізуватися в наднасанчене, бути відповідальним і здатним до нестандартних дій, мати власне обличчя, тобто стиль, який виступає інтегральним показником самобутності особистості і характерною його індивідуальною цілісністю, є гарантією гуманістичного самоздійснення в найскладніших соціальних обставинах. Ось ті вимоги, які сьогодні висуває звичайна людина в умовах сучасного українського суспільства з його постійними процесами демократизації і реформування.

Список використаних джерел

1. Гвардіні Р. Конец Нового времени // Вопросы философии. 1990. №4. С.127-163.
2. Зобов Р.А. Самореализация и творчество // Философия о предмете и субъекте научного познания / под ред. Э.Ф. Караваева, Д.Н. Разеева. СПб., 2002. С. 61-78.
3. Ортега-і-Гассет Х. Бунт мас // Вибрані твори. К.: Основи, 1994. 420 с.
4. Юхименко Н.Ф. Гуманистические параметры самореализации личности: потребности, интересы, ценности : автореф. дис. канд. филос. наук. Киев, 2003. 18 с.
5. Ясперс К. Смысл и назначение истории. М.: Политиздат, 1991. 527 с.